

Bastuklubben

Projektbeskrivning

"...Men egentligen är det ännu mer upprörande att kvinnors liv inte traderas och berättas i det VANLIGA livet. Genom att berätta blir ett liv tydligt. Genom att prata om det man varit med om minns man och håller liv i sina minnen. Genom att svara på intresserade frågor sätter man ord på känslor och intryck och tankar så att de inte bara finns i ens egen kropp. Man blir framfrågad.

Man berättar sig in i världen.

Och, när man en gång lämnar den här världen, har i alla fall en del av det man varit med om ändå sagts, ändå berättats. Någon hörde. Ett alldeles oberättat liv passerar förbi som om det nästan aldrig varit."

Åsa Beckman, DN 160902

Sammanfattning

Bastuklubben är ett kultur- och demokratiprojekt om separatistiska rum, makt, femininitet, systerskapande praktiker och förtrolighet. Genom att utgå från det separatistiska rummet, dambastun, ämnar projektet undersöka, iscensätta och sprida bilder och berättelser om och av kvinnor med fokus på kvinnors färdigheter och förmågor kring relationer och systerskap. Projektets idé är att genom vetenskap och konst undersöka systerskapets praktik, att bereda plats för kvinnors kroppar, röster och färdigheter i det offentliga rummet samt genom bastuklubben som forum inspirera och uppmana kvinnor att dela erfarenheter och organisera sig.

Undersökningen presenteras genom en turnerande bastu där fotografier av bastande kvinnor från projektets bastuklubbar, poddsamtal, bastubad och ett gestaltande verk tar plats. Projektet utmanar på så sätt en maskulin/patriarkal historieskrivning genom att fylla ett traditionellt sett maskulint kodat rum, bastun, med kvinnors kroppar och berättelser samt sätt att umgås och skapa relation på.

Erfarenheterna av projektet samlas i ett ljudverk som spelas i offentliga bastur efter projektets slut, samt i en publikation där forskning och konst kan mötas. Projektet är ett möte mellan vetenskap och konst och följs av ett antal forskare med ett genusperspektiv.

Projektet ämnar i första hand undersöka systerskap som praktik och rikta fokus mot kvinnors erfarenheter och färdigheter samt inspirera kvinnor att organisera sig och dela erfarenheter genom bastuklubbar. Den aktiva målgruppen är i synnerhet kvinnor boende i Västerbotten längs Blå Vägen/E 12, men projektet når kvinnor i hela Sverige, och även i Finland och Norge, samt allmänheten som publik. De långsiktiga resultaten av projektet, en del av projektets fynd; konkreta verktyg för att praktisera systerskap, kommer förhoppningsvis också komma unga män till del. På längre sikt ämnar projektet därigenom bidra till större uttrycksmöjligheter för män, större möjlighet att skapa nära relationer, och på sikt godare hälsa.

Verksamheten kommer i huvudsak ske i Umeå och Västerbotten, längs Blå Vägen, med spridning till i första hand övriga norra Sverige genom bastuns turné, samt med ljudverk och publikation, men också södra Sverige. Ett nätverkssamarbete med scenkonstaktörer i Finland och Norge utgör också en del av projektets utforskande och spridning. Samarbetsparter för projektet är Umeå centrum för genusstudier, Kvinnohistoriskt museum, MÄN, Make Equal, Mannen Myten och Umeå Kommun.

Bakgrund

Under många år har Ögonblicksteatern undersökt områden i samhället där det skaver, och funnit normkreativa vägar för att gestalta andra verkligheter än de vi vanligen presenteras för. Vi har arbetat med nya metoder för att tillgängliggöra scenkonst för människor med olika funktionsvariationer, vi har genom teaterlabbet öppnat upp teatern för nya tankar och kroppar att ta plats, vi har undersökt brännande ämnen och låtit nya bilder och berättelser möta omvärlden.

Arbetsform

Vi har länge haft en önskan om att nå längre än till den omedelbara publiken under en föreställnings begränsade spelperiod, och att de världar vi skapar ska kunna färdas och ge ringar på vattnet i andra delar av samhällskroppen. Nu vill vi ta ett steg ytterligare, för att vårt arbete ska ge ringar på vattnet och visa scenkonstens potential och plats i att bidra till ett bättre samhälle. Tanken är därför att starta ett forskningsprojekt tillsammans med forskare från Umeå Centrum för Genusstudier UCGS, för att den tematik och de iscensättningar vi utforskar också ska kunna betraktas som vetenskapliga fynd och studeras ur andra perspektiv, med andra medel, samt spridas i andra nätverk. Projektet ämnar också starta ett nordiskt samarbete med feministiska scenkonstaktörer i Norge och Finland genom ett separatistiskt nätverk som förstärker forskning, gestaltungsutveckling och spridning.

Tematik

I föreställningen KILLARNA upplever vi att vi nått en särskilt skavande punkt i samhället. Problem med ideal kopplade till maskulinitet och machokultur har det senaste året lyfts med en enorm genomslagskraft inom ramen för #metoo. Där har den strukturella maktordningen mellan män och kvinnor synliggjorts med all önskvärd tydlighet genom den mängd vittnesmål om övergrepp och trakasserier som vält fram från olika håll i hela samhället. Från många håll lyfts nu de destruktiva normer som unga män socialiseras in i och den första juni i år röstades samtyckeslagen äntligen igenom.

Ögonblicksteatern har börjat utforska alternativen i det goda systemskapet där konstruktiva sätt att skapa relationer och bekräftande, välvilliga krafter dominerar. Vi vill använda det till att skapa alternativa handlingsutrymmen för människor av alla kön. För när vi förfasas över destruktiv maskulinitet, finns det ju alternativ som behöver erkännas och formuleras som en del av kommande generationers uttrycksmöjligheter. Som Nina Björk skriver i DN 171230:

”Men vet ni: kvinnor har i alla tider också känt lust. Vi har också velat röra, smeka, ha andra människors kroppar. Men mellan den viljan och själva beröringen har det funnits ett annat verb än vill, nämligen får. Mellan den viljan och själva beröringen har det funnits ett annat pronomen än jag, nämligen du. ”Får jag? Vill du?” För vi har lärt oss – och det är först nu jag har förstått att det är en av de bra delarna i att fostras till kvinna – att både visa ”jag vill ha dig” och fråga ”vill du ha mig?”

Vi har inte behövt skriva några kontrakt, inte behövt sluta några muntliga avtal. Vi har bara lärt oss ett språk, en uttrycks- och tolkningskänslighet vad gäller vår egen och andras sexuella lust. Jag är övertygad om att det är fullt möjligt även för män att lära sig den känsligheten.”

Systemskap är inget konstant och homogent begrepp, och betyder sannolikt olika saker för olika människor samt kan innebära både inkludering och exkludering. Vi vill undersöka systemskapets olika uttryck och försöka ringa in vad systemskapande praktik kan innebära. Precis som #killmiddag föddes ur ett behov för män att prata med varandra om maskulinitet och erfarenheter av att vara man och de

begränsningar det kan innebära för att på sikt skapa ett mer jämställt samhälle, vill vi med bastuklubben skapa en rörelse där kvinnor kan samtala, dela erfarenheter och skapa kraft utan att behöva förhålla sig till män. Med projektet Bastuklubben vill vi skapa ett tryggt rum för kvinnor av paus, avslappning och samtal.

Rum

Bastun är ett unikt rum i samhället. Ett rum som skapats med särskilda betingelser. Ett rum för avslappning och rening, där människor är nakna och där möten och samtal äger rum utan någon som helst kontakt med digitala verktyg eller andra vanliga distraktionsmoment. Bastun är ett rum att vila och mötas i. Ett rum för ett rent och lite köttsligare möte.

Bastun bjuder in till samtal, tystnad och reflektion. I den offentliga bastun kan en få tjuvlyssna på de allra förtroligaste samtal, och samtal om ämnen som vi annars inte talar högt om. I bastun träffas bekanta och obekanta människor och bara sitter och tänker eller lyssnar och berättar och diskuterar livet i stort och smått.

Bastun har också historiskt sett varit ett rum som förknippats med män. Som de informella klubbar av män som tagit beslut i bastun i frånvaron av sina kvinnliga kollegor. Eller machomän som utmanat varandra i vem som kan basta längst, i skildringar som Populärmusik från Vittula.

Vi hoppas att det konstnärliga och tematiska utforskandet av systemskapande praktiker i det separatistiska rummet dambastun kommer att synliggöra och upphöja olika sidor av kvinnors relationsskapande och bidra till fler verktyg i livskunskap för människor i allmänhet.

Projektets idé

Vad kännetecknar systemskap? Vad skapar förtrolighet? Vad ingår i begreppet femininitet? Bastuklubben vill genom konst och vetenskap samla och sprida kunskap om den kommunikation, de beteenden och de förhållningssätt som utspelar sig i det separatistiska rummet dambastun.

Bastuklubben är ett kultur- och demokratiprojekt om makt, femininitet, systemskapande praktiker, och förtrolighet. Genom att utgå från ett separatistiskt rum, bastun, ämnar projektet undersöka, iscensätta och sprida bilder och berättelser om och av kvinnor med fokus på kvinnors färdigheter och förmågor kring relationer och systemskap. Projektets idé är att bereda plats för kvinnors kroppar, röster och färdigheter i det offentliga rummet, samt genom bastuklubben som forum, och hashtaggen #bastuklubben, inspirera och uppmana kvinnor att dela erfarenheter och organisera sig. Undersökningen presenteras genom en turnerande bastu där fotografier av bastande kvinnor från projektets bastuklubbar, poddsamtal, bastubad och ett gestaltande verk, inspirerat av bastuklubbarna, tar plats. Projektet utmanar på så sätt en maskulin/patriarkal historieskrivning genom att fylla ett traditionellt sett maskulint kodat rum med kvinnors kroppar och berättelser samt sätt att umgås och skapa relation på. Därefter samlas erfarenheterna i ett ljudverk som spelas i offentliga bastur efter projektets slut, samt i en publikation där forskning och konst

kan mötas. Projektet är ett möte mellan vetenskap och konst och följs av ett antal forskare med ett genusperspektiv.

Projektet kan sägas ha tre delar som synliggör och sätter fokus på färdigheter som traditionellt sett tillskrivits kvinnor såsom förtrolighet och så kallade systerskapande praktiker. Den första delen verkar undersökande som ett forskningsprojekt kring tematiken och uppmanar därigenom kvinnor att arrangera bastuklubbar. Här inryms research, materialinsamling, workshops, nätverkande och aktivism. Den andra delen av projektet berättar om forskningen genom olika medel såsom konst och samtal, och ger allmänheten en faktisk upplevelse av vad systerskap och förtrolighet kan innebära. Del tre är en sammanfattning av projektet och erfarenheterna det lett fram till, sammanställda i en publikation och ett ljudverk. Tanken är att publikationen ska kunna användas som ett sätt att ta projektet vidare in i framtiden, som ett sätt att praktisera, inspireras och lära av systerskapet. Ljudverket kan också tillsammans med fotografierna presenteras i nya sammanhang efter projektets slut.

Bastuklubben ångar av kvinnors berättelser och kroppar inom en arena, bastun, som traditionellt sett tillskrivits män. Sammantaget skapas här forskning och dramatik ur vardagliga möten och samtal som historiskt sett inte tillskrivits värde eller dramatiska egenskaper. I bastun, platsen för avslappning och rening, är inga tankar eller samtal för stora eller små för att få plats. Här finns utrymme för att avhandla stora sorger, relationssvårigheter, middagsrecept och reflektioner över varandet här och nu. Här ges möjlighet att uppleva systerskapets olika ansikten utan att lägga tillrätta eller försköna. Projektet ger deltagare och publik möjlighet att basta, samtala, lyssna, se bilder och uppleva en iscensättning av en eller flera hudnära, bastusessioner med kvinnor. Projektet mynnar sedan ut i ett ljudverk och en publikation av erfarenheterna, forskningen och konsten som ska kunna användas vidare som material för myndigheter och skolor som ett konkret exempel på hur vi kan tillvarata och lära oss värden, beteenden och kunskaper, av kvinnors liv och berättelser, för en mer empatisk, stöttande och omsorgsfull värld.

Mål

Projektets övergripande mål är dels att bereda fysisk och verbal plats för kvinnors berättelser och erfarenheter på offentlig plats. Dels att inspirera kvinnor att organisera sig och dela erfarenheter. Dels att undersöka och sprida kunskap om mänskliga färdigheter som traditionellt tillskrivits kvinnor, såsom systerskapande praktiker och förtrolighet. Genom att sprida denna kunskap i form av olika medel för upplevelser och erfarenheter ämnar projektet inspirera deltagare och publik till beteenden, samtal och möten utifrån kvinnor som förebilder. Det kan sägas vara allmänt känt att kvinnor tidigt lär sig att identifiera sig med både män och kvinnor då kvinnor historiskt sett i huvudsak blivit presenterade för mäns erfarenheter och berättelser. Bastuklubben vill bidra till en större möjlighet för människor att identifiera sig med kvinnors erfarenheter och berättelser, genom att lyfta och uppvärdera dessa färdigheter. Samt bidra med ett material av erfarenheter i form av konst och forskning som kan användas av skolor och myndigheter för att kommande generationer ska ha möjlighet till en större repertoar av beteenden gentemot varandra oavsett kön.

Målgrupp

Den aktiva målgruppen som är aktuell under projektets första del, är dels kvinnor i olika åldrar som gillar att basta och bor längs Blå Vägen i Västerbotten. Dels kvinnor i det konstnärliga- och vetenskapliga teamet i projektet, samt ett nordiskt feministiskt scenkonstnätverk. Dessa målgrupper kommer att vara delaktiga i att utforska tematiken separatistiska rum, systerskap, förtrolighet och femininitet och utgöra majoriteten av upphovspersoner och deltagare i projektet. Projektets konstnärliga del, en turnerande bastu innehållande ett scenkonstverk, fotoutställning, podd och bastu öppen för kvinnor, kommer också delvis att enbart rikta sig till kvinnor på de platser där bastun passerar. Projektet ämnar också inspirera målgruppen kvinnor att arrangera bastuklubbar som ett sätt att organisera sig och dela erfarenheter.

Allmänheten kan också sägas vara en målgrupp då publiken till verket kommer vara människor av alla kön i framför allt norra delarna av Sverige där bastun huvudsakligen har sin turné. Projektet når också personer som enbart lyssnare till podden och efter turnéns slut, som lyssnare på ljudverket i offentliga dam- och herrbastur. Ljudverket i kombination med fotografierna når också besökare på museer och konsthallar där utställningen kan visas efter turnéns slut. Publikationen och medförande presentationer når vidare människor som arbetar med genusfrågor, demokratifrågor och inom skola och omsorg.

Projektet är ett möte mellan vetenskap och konst och når förutom forskare och kulturarbetare i norra Sverige, Finland och Norge, som är delaktiga i projektet, verksamma inom dessa områden i övriga Sverige och Norden i sammanhang där det presenteras som konferenser och festivaler.

På längre sikt kan projektet sägas rikta sig till män, och framför allt unga män, då de erfarenheter, den forskning som projektet bedriver, ämnar inspirera till samt skapa metoder för män att tillskansa sig verktyg som systerskap kan sägas bestå av. Verktyg som skapar större möjlighet till nära relationer och bredare uttrycksmöjligheter för sin identitet. Något som i förlängningen kan skapa större empatisk förmåga, tryggare individer och godare hälsa inom gruppen män.

Projektet utgår ifrån att samhället har mycket att lära av den kunskap och erfarenhet som kvinnor skapat sig under år av traditionellt könssegregerad socialisation till att uppmuntras att bli omvårdande, relationsfokuserade, känslomässiga individer. Därför är målgrupperna avgränsade i projektets olika faser.

Målgruppens roll och delaktighet

Målgruppen kvinnor boende i Västerbotten och gillar att basta, kommer att vara delaktiga i projektet genom att delta i offentliga spontana och mer arrangerade bastuklubbar i norra Sverige och bidra med sina berättelser och erfarenheter som material till vetenskaplig forskning och konstnärligt innehåll. Dessa kvinnor kan också själva vara arrangörer för bastuklubbar i projektet. Vidare kommer de att möta projektet som publik och interagera med det turnerande verket, bastun, basta på offentlig plats och i en podd ytterligare bidra med erfarenheter och berättelser kring tematiken.

Ett antal Kvinnor som inom UCGS, Umeå Centrum för Genusstudier, bedriver forskning inom projektets område kommer att styra och följa projektet, samt vara med vid planeringen. Här har redan kontakter tagits och ett så kallat dialogmöte om möjlig samverkan hölls i april 2018. Dessa kommer sedan också att ingå i projektets referensgrupp.

Kvinnor som arbetar konstnärligt på olika sätt kommer att vara med i produktionsgruppen och påverka den konstnärliga utformningen av projektet och den gestaltande forskningen. Scenkonstnärer från Finland och Norge kommer också i gestaltande workshops vara med och utforska tematiken och bastukulturen och bidra till den konstnärliga gestaltningen. Dessa två grupper utgör projektets kärna och driver projektet framåt.

Personer från samarbetsparter såsom Kvinnohistoriskt Museum, Make Equal, Rättighetscentrum Västerbotten och Umeå Kommun kommer också att sitta i referensgruppen för projektet och vara med i utformningen.

Den mer långsiktiga målgruppen, män/unga män, har bidragit till projektets utformning genom att som publik och workshopdeltagare till Ögonblicksteaterns föreställning KILLARNA ha presenterat och bekräftat det behov av större uttrycksmöjligheter, som många unga män upplever. Projektet har delvis tagit avstamp i dessa reaktioner och vittnesmål. Denna målgrupp kommer att möta det turnerande verket som publik, samt framför allt ta del av erfarenheterna från projektet - den publikation som under projektets andra år ska sammanfatta projektets fynd och bidra till inspiration och konkreta verktyg för en förändrad maskulinitet.

Genomförande

Under genomförandet delas projektet in i fyra delar. I projektets första del är planering, research, undersökande och forskning i fokus. Forskningen görs i samarbete med Umeå Centrum för Genusstudier (UCGS) och Flickforsk. Aktiviteter under denna del av projektet är framför allt att arrangera bastuklubbar på offentliga platser som badhus och träningsanläggningar, samt hemma hos privatpersoner längs Blå Vägen, för att samla material till verket, samt lyfta projektets tematik och skapa samtal och debatt. Projektet kommer också att uppsöka spontana bastusessioner och inhämta mer kunskap kring bastukulturen och exempelvis delta vid bastuakademin i Kukkolaforseen. Forskare och konstnärer ämnar också undersöka tematiken och bastukulturen i gestaltande workshops utifrån redan befintlig forskning samt utbyta kunskap med varandra och scenkonstnärer från våra nordiska grannländer, Finland och Norge. Researchmaterialet och forskningen ligger sedan till grund för poddsamtal och det gestaltande verket som ska framföras i en verklig bastu på offentliga platser i framför allt norra, men också övriga Sverige, Finland och Norge. En fotograf är tänkt att följa de arrangerade bastuklubbarna för fotografisk dokumentation och gestaltning för att i fast och rörlig bild ge kvinnor plats samt fånga systemskap och förtrolighet och utforska det fysiska, köttsliga och nakna utan att sexualisera. Den fotografiska dokumentationen och gestaltningen kommer visas i samband med Bastuklubbens turné, projektets tredje del, samt vara en del av publikationen och visas som fristående utställning och tillsammans med ljudverket under projektets fjärde del samt efter dess avslut.

Projektets andra del består av manusarbete, produktion och iscensättning av det turnerande verket. Den turnerande bastun ska konstrueras och byggas och turnén ska förberedas genom kontakt med spelplatser och arrangörer. Den fotografiska dokumentationen ska tryckas och det sceniska verket ska repeteras med tre skådespelare. Projektets aktiviteter är här mer interna som en förberedelse för verkets möte med allmänheten. Här kan dock läsningar av manusmaterialet med referensgrupper i bastur och på offentliga platser, samt i kultur- och forskarsammanhang, bli aktuella.

I den tredje delen av projektet åker Bastuklubben på turné. Den turnerande bastun parkeras på offentlig plats i samarbete med en lokal arrangör såsom museum, scenkonstinstitution eller utbildningsplats. I bastun gestaltas Bastuklubben som ett scenkonstverk där publiken upplever verket utomhus, och bastun fylls av kvinnor och samtal i gestaltning. Publiken möter också fotoutställningen av projektets arrangerade bastuklubbar. I samband med föreställningarna i bastun arrangeras ett samtal – bastupodden – i samband med den lokala arrangören kring frågor som verket lyfter. Bastun är också öppen för bokning av kvinnor på orten som kan skapa egna möten och samtal inspirerade av verket. På så sätt bereder verket plats för kvinnors kroppar och berättelser i det offentliga rummet, i olika former och miljöer, samt uppmanar och inspirerar kvinnor att organisera bastuklubbar som en plats för att dela erfarenheter. Forskare kopplade till projektet är även med vid turnén för att studera publikens interagerande och möte med det.

Under projektets fjärde del, samlas erfarenheterna av projektet i en publikation där konst och vetenskap möts för att presentera fynd och verktyg kopplade till systemskapande praktik och förtrolighet. Under den fjärde delen av projektet är också tanken att det manus som legat till grund för den sceniska gestaltningen, eventuellt utvecklat med erfarenheter från turnén och de bastuklubbar som där hållits, ska spelas in till ett ljudverk som kan spelas i offentliga dam- och herrbastur samt tillsammans med fotografierna vara del av en utställning som kan turnéra vidare efter projektets slut. Under projektets fjärde del skapas material för att sprida projektet vidare och samla erfarenheterna, forskningen och konsten. Publikation, ljudverk och fotografisk dokumentation och gestaltning kan därefter presenteras för och användas av myndigheter, organisationer, föreningar och skolor som ett konkret exempel på hur vi kan tillvarata och lära oss värden, beteenden och kunskaper, av kvinnors liv och berättelser, för en mer empatisk, stöttande och omsorgsfull värld. Detta gör att Bastuklubben också fortsättningsvis kan ge allmänheten en förkroppsligad erfarenhet av förtroliga samtal och på så sätt inspirera till att dela erfarenheter, synliggöra kvinnor som förebilder samt långsiktigt bidra till en förändrad maskulinitet.

I projektets fjärde del, kan samarbete med MÄN, Make Equal, projekt som Mannen Myten och studieförbund som Bilda och Studieförbundet, vara en väg till att sprida verktygen efter projektets slut.

År 1

- Arrangera öppna bastuklubbar för kvinnor på offentliga badhus
- Uppmana kvinnor längs Blå Vägen att arrangera bastuklubbar för researchsamtal

- Besöka bastur och undersöka bastukulturen i bland annat Kukkulaforsen och våra nordiska grannländer tillsammans med scenkonstaktörer från Finland och Norge
- Genom bastuklubbar, spontana och arrangerade, samt gestaltande workshops utifrån befintlig forskning, undersöka systemskapande praktiker och förtrolighet mellan kvinnor
- I fast och rörlig bild dokumentera kvinnor som bastar
- Skapa ett manus utifrån det undersökande materialet
- Producera och skapa ett scenkonstverk i en turnerande bastu
- En turné längs Blå Vägen samt norra Sverige med en bastu innehållande ett scenkonstverk, en fotoutställning, en podd och möjlighet för kvinnor att basta på offentlig plats
- Spela in en podd på orten där den turnerande bastun passerar

År 2

- Fortsatt turné och poddinspelning i övriga Sverige
- Spela in ett ljudverk av manuset som spelas upp i offentliga bastur efter turnéns slut
- Skapa en publikation med erfarenheter, forskning, bilder och delar av verket
- Spridning av publikation, ljudverk, fotoutställning och podd genom workshops och samarbete med organisationer/projekt som arbetar med femininitet och systemskap och/eller att förändra maskulinitetsnormer, samt vid konferenser och festivaler i konst- och vetenskapssammanhang
- Spridning av ljudverk och fotoutställning till muséer, konsthallar eller dylikt
- Spela ljudverket i offentliga bastur i Sverige, Finland och Norge

Var ska projektet äga rum?

Bastuklubben är tänkt att äga rum på orter i synnerhet längs Blå Vägen i Västerbotten, på offentliga badhus, i privata bastur, samt i en turnerande bastu på offentliga platser. Researcharbetet och aktiviteter i början av projektet är tänkt att ske i bastur på offentliga badhus och hemma hos privatpersoner på orter framför allt längs den så kallade Blå Vägen/Europaväg 12 i Västerbotten. Men också på vissa orter i Finland och Norge. Forskningen som bedrivs i samband med projektet följer projektets aktiviteter. Dokumentationen i form av fotografier och textutdrag kommer också att insamlas där bastuklubbar hålls. Den turnerande bastun, innehållande föreställningen/verket, fotoutställning, bastupodd och bastubad är tänkt att turnera i framför allt norra Sverige och delar av Finland och Norge och då spela/synas på offentliga platser i anslutning till museum, teatrar och utbildningar som torg, parkeringsplatser, parker etcetera. Turnéns senare del är tänkt till övriga Sverige. Ljudverket är tänkt att spelas i offentliga badhus i hela Sverige efter att den rullande bastun avslutat sin turné. Även fotoutställning och ljudverk kan visas/höras på museer och konsthallar under senare delen av projektet samt efter projektets slut. En publikation av forskningsartiklar, bilder och röster som en sammanfattning av verket och dess slutsatser/fynd, kan sedan presenteras i olika vetenskapliga, konstnärliga och politiska sammanhang i hela Sverige och även Norden samt användas i hela Sverige av myndigheter, skolor, studieförbund och projekt kopplade till exempelvis en förändring av maskulinitetsnormen.

Det nordiska perspektivet

Bastukulturen är något som är starkt förknippat med det nordiska området, och särskilt de norra delarna. Sauna är exempelvis Finlands största låneord internationellt. Bastukulturen går att spåra till Mellaneuropa men är starkt förknippad med framför allt Sverige och Finland. Den internationella bastukongressen hölls också i Kukkolaforseen, på gränsen mellan Sverige och Finland, juni 2018.

Bastukulturen i Norge är inte lika omtalad och utbredd och därför kan det ses som särskilt intressant att främja samarbete med olika relation till bastukulturen. Bastun kan utifrån svenskt perspektiv sägas ha varit ett maskulint kodat rum, en maskulint beskriven kultur som framför allt återfinns i skildringar med män i fokus.

Beskrivningar som inte verkar kännas igen i samma utsträckning i Finland. Att genom Bastuklubben lägga fokus på dambastun och sammanföra bastun som rum och bastukulturen med systemskap, femininitet och förtrolighet är att lyfta och utforska olika nordiska teman. Den feministiska traditionen är stark i Sverige, men ser också den olika ut i Finland och Norge.

Projektet problematiserar bastun och bastukulturen utifrån olika nordiska länders perspektiv genom ett separatistiskt nätverk av fria scenkonstaktörer i Norge, Sverige och Finland. Genom samverkan i en separatistisk miljö är förhoppningen att i nätverket kunna utveckla gestaltning och form i en miljö bortom patriarkala strukturer. Med denna utgångspunkt ämnar nätverket utforska tematiken systemskap, femininitet, förtrolighet och bastukultur. I kölvattnet av #metoo där en mängd vittnesmål från scenkonstbranschen vittnade om enorm utsatthet som kvinnor utstår av trakasserier och våld, är bastuklubben genom #bastuklubben ett sätt att skapa en rörelse av kvinnor som bastar, delar erfarenheter och organiserar sig. #metoo har visat kraften i att dela erfarenheter. #bastuklubben är ett sätt att föra detta arbete vidare, men i stället för att fokusera de destruktiva strukturerna, lyfta kvinnors konstruktiva beteenden och sprida som förebildande. Exempelvis kvinnors sätt att skapa relation, att stödja- och skapa tillit till varandra. Det som kan kallas systemskapande praktik. Nätverket syftar till att utforska, praktisera och formulera detta systemskap. Detta tar sig uttryck i olika gemensamma workshops, på olika platser i Norge, Sverige och Finland. Nätverket syftar också till att skapa kontakt för utbyte av spelplatser för scenkonstverket, utställningen och ljudverket i projektet Bastuklubben, för turné i Norge och Finland. Samt för framtida sceniska verk.

Projektet Bastuklubben sammanför konst och vetenskap genom ett samarbete med Umeå Centrum för Genusstudier. Samarbetet består bland annat i att undersöka projektets tematik i gestaltande workshops utifrån befintlig forskning, samt skapa nya fynd genom observationer och gestaltande laborationer. Deltagarna i nätverket ämnar också ta del av och skapa fynd ur detta samarbete, samt söka möjligt vidare forskningssamarbete i Tromsö och Helsingfors. #bastuklubben ämnar vara plattform för en rörelse av kvinnor i Norden som bastar, delar erfarenheter och organiserar sig.

Resultat

Projektet förväntas möta minst 100 kvinnor i samtal under arrangerade bastuklubbar i researcharbetet samt minst 200 personer under samtal om projektet och dess tematik. Den turnerande Bastuklubben har mött 60 x 50 = 3000 personer som publik till scenkonstverket, bestående i bastun, som besökare till utställningen och/eller lyssnande på podden/eftersamtalet. Projektet förväntas också nå 1000 personer genom enbart lyssnande på podden. Efter turnéns slut, planerar projektet nå minst 500 personer som lyssnare på ljudverket i offentliga bastur, samt 1000 personer ha mött publikationen som elev, lärare, som anställd på en myndighet eller genom att arbeta med genusforskning eller demokratifrågor.

Resultaten på individnivå är att kvinnor i projektets arbetsgrupper fördjupat sig i vad systerskap är och hur det kan praktiseras samt betydelsen av separatistiska rum. Dessa har publicerat vetenskapliga texter och i gestaltning arbetat med tematiken och fått en fördjupad förståelse för tematiken. Kvinnor som deltagit i bastuklubbar kopplade till projektet har förhoppningsvis börjat arrangera egna bastuklubbar efter projektets slut och därmed fortsatt organisera separatistiska möten och dela erfarenheter med andra kvinnor.

För organisationen Ögonblicksteatern har projektet resulterat i flera nya samarbeten och nya sätt att jobba genom samarbetet med Umeå Centrum för Genusstudier. Organisationens arbete har också synliggjorts i nya sammanhang och lyft scenkonstens potential i jämställdhetsarbetet.

Projektet har lokalt och nationellt lyft kvinnors erfarenheter och färdigheter kring relationer och förtrolighet och skapat samtal och debatt som ekat långt utanför bastun. Projektet har presenterat alternativ till den destruktiva maskulinitet med stereotypa och snäva normer för pojkar och män att leva i som är grund till pojkars ohälsa, mäns våld mot kvinnor och maktobalans i samhället. Alternativ som upplevts fysiskt och som är möjliga att praktisera i undervisning och workshops efter projektets slut. Likt Berit Ås härskartekniker och de motstrategier som därefter praktiserats, visar Bastuklubben systerskapets alternativ till destruktiva maskulinitetsstrukturer.

Effekter

Projektet förväntas bidra till en ökad kunskap och medvetenhet hos projektets deltagare och allmänheten lokalt och nationellt om vad systerskap och förtrolighet är, hur det uttrycks och hur det kan skapas. Genom projektet har frågor kring genus och makt problematiserats och synliggjorts. Deltagare och publik har mött ett verk som genom sitt varande ställer frågor kring Vem som har tillträde till det offentliga rummet och Vems berättelse och Vilka egenskaper som tillskrivs värde. Förväntningen är att projektet på kort sikt inspirerat till förtroliga samtal och ett mänskligt, systerskapande bemötande människor emellan som på sikt bidrar till en mer empatisk och human värld där så kallade mjuka värden, värderas högt. Detta förväntas märkas i samhällsdebatten, i media och i politiken. Förväntade effekter på lång sikt är att det blir uppenbart för fler att människor oavsett kön har mycket att vinna på arbetet för jämställdhet.

Gruppen kvinnor som tagit del av projektet förväntas bli stärkta och få ökat självförtroende för att de färdigheter som tillskrivs dem lyfts, hyllas och erkänns. Kvinnor som mött projektet förväntas också knyta kontakter med varandra och genom bastun skapa en plattform för att dela gemensamma erfarenheter och skapa kraft för att förändra destruktiva strukturer i samhället, likt upprosen under #metoo.

Gruppen män som tagit del av projektet förväntas bli inspirerade och känna den positiva effekten och potentialen i nära relationer. Gruppen män förväntas också få nya förebilder och en ny repertoar av beteenden samt nya bilder av människor att identifiera sig med. På lång sikt har projektet bidragit till att nya generationer pojkar som växer upp, har praktiska verktyg för en uppsjö av möjliga identiteter och uttrycksmöjligheter att utveckla, där nära förtroliga relationer och ett stödjande och empatiskt förhållningssätt till andra människor är en del av att vara man likaväl som kvinna.

Förväntade effekter för organisationen Ögonblicksteatern är att fynd från projektet leder vidare till nya projekt och forskningssamarbeten som kan fördjupa kunskapen om hur vi kan förändra destruktiva strukturer i samhället kopplade till kön. En effekt vi förväntar oss är också att forskare hör av sig till oss kring ämnen de vill fördjupa för att scenkonstens potential för undersökning blivit än mer känd.

Uppföljning och utvärdering

Under projektets gång kommer vi att följa upp projektets aktiviteter och planering genom avstämningar i den konstnärliga- och vetenskapliga projektgruppen samt genom kontinuerliga möten med referensgruppen för projektet. Detta ansvarar projektledaren för. Där kan vi få reda på om vi är på rätt väg och om den metod vi använder fungerar för de mål vi har. Hur fungerar exempelvis de gestaltande workshopparna? Behöver vi förändra metoden? När vi olika människor i bastuklubbarna eller behöver vi byta strategi?

I referensgruppen kan vi pröva möjliga frågeställningar och tillvägagångssätt på personer med bred kompetens inom området vi ämnar undersöka. Här kan vi också "pusha" frågor kring tematiken för att fördjupa den undersökande aspekten. Under produktionsperioden är det producenten som stämmer av hur det konstnärliga arbetet fortgår genom produktionsmöten. Forskarnas inblandning i detta stäms av genom ledningsmöten med konstnärlig- och vetenskaplig ledare/samordnare där producenten är med.

Utvärderingen av hela projektet görs efter de två projektåren. Då utvärderas dels de konkreta resultaten - hur många människor som direkt deltagit och berörts av projektet, vilka fynd som gjorts, hur de tagits emot och vilka som visat intresse för att arbeta vidare med erfarenheterna/fynden från projektet. I utvärderingen görs också en omvärldsanalys kring hur samhällsdebatten möjligen förändrats samt vilka lokala och nationella strömningar och debatter som pågår med relation till projektet. Under turnén med projektet görs också en deltagarundersökning för att se hur projektet mottas av projektets olika målgrupper.

Eftersom projektet har flera konkreta delmål, där forskningsfynd och material ska presenteras på olika sätt, kommer projektet indirekt att kunna följas upp och utvärderas kontinuerligt. Exempelvis genom att materialet från bastuklubbar och forskarworkshops blir till ett manus som blir till en turné, som blir till en publikation.

De långsiktiga resultaten och effekterna för individer och samhället i stort är svårare att följa upp, men går indirekt att utvärdera genom vilket intresse publikationen rönt och vilken medial uppmärksamhet projektet fått, samt hur omvärldsanalysen ser ut.

Nyskapande/Utvecklande

Projektet kan anses nyskapande genom att använda ett maskulint kodat rum, bastun, för att bereda plats för kvinnors liv och berättelser. Rummet kan också anses nyskapande som en plats för scenkonst som både verkar uppsökande och som bjuder in publik att själva ta det i besittning.

Att fokusera på goda exempel, som systerskap, i arbetet för ett jämställt samhälle, kan också anses nyskapande, då många satsningar i stället fokuserar exempelvis den destruktiva maskuliniteten och därmed ofta reproducerar det samhälle vi vill förändra. Bastuklubbens genomförande handlar i stället om att synliggöra konstruktiva strukturer och skapa alternativ.

Att delar av projektet är separatistiskt kan anses utvecklande då det är en förutsättning för att undersöka systerskap och femininitet i en miljö där de deltagande inte behöver förhålla sig till kön. Att undersöka systerskapande praktik och förtrolighet kan också anses nyskapande då detta inte går att finna som beforskade områden i litteraturen.

Platsen för projektet, längs Blå Vägen, kan anses nyskapande då det går på tvärs med den annars vertikala syd-nordliga uppdelningen av Sverige och där samverkan med städer längs norrlandskusten är vanlig.

Att sammanföra vetenskap och konst genom ett gemensamt utforskande mellan forskare och konstnärer är utvecklande för både de deltagande från Umeå Centrum för Genusstudier och Ögonblicksteatern. Det kan utveckla och fördjupa tematiken genom olika perspektiv och metoder.

Att arbeta med många olika konstnärliga uttryck som foto, video, ljud och scenkonst, kan anses både nyskapande och utvecklande då det ger en unik möjlighet för projektet att spridas i olika kanaler, med olika medel och leva under lång tid efter projektets slut.

Spridning

Erfarenheterna av projektet är tänkt att mynna ut i en publikation där vetenskapliga fynd möter konstnärliga uttryck som dialoger och bilder. I publikationen samlas olika aspekter av projektet och tillsammans med en ljudversion av det konstnärliga verket

samt dokumenterade poddsamtal kring projektets tematik, och en fotoutställning är dokumentationen en del av projektets idé och genomförande.

Ljudverket kan spelas i offentliga bastur runt om i Sverige och Norden och tillsammans med podden användas som utgångspunkt för att arbeta med fynd från publikationen i skola eller projekt kring jämställdhet efter projektets slut.

Ögonblicksteatern som organisation kan i många befintliga nätverk samt genom nya samarbetsparter och kanaler som projektet genererat, sprida kunskap om projektet. Exempelvis på forskningskonferenser och via andra projekt med liknande mål som Mannen Myten. Genom att personer som arbetat med projektet fått fördjupad kunskap om hur systerskap kan praktiseras, blir dessa och personer som mött projektet också bärare av kunskapen med möjlighet att sprida den vidare.

Den fotografiska dokumentationen och gestaltningen i fotografier och videoverk kan också visas separat och tillsammans med ljudverket i andra sammanhang som museum och utställningslokaler och därmed sprida projektet vidare.

Samarbetsparter

Bilda

Samarbete genom att kunna använda publikation, ljudverk, podd och fotografisk dokumentation/gestaltning genom att arrangera bastuklubbar som studiecirkel kring systerskap likt satsningen kring #killmiddag.

Blaue Frau

Samarbete med scenkonstnärer från den finska gruppen för att undersöka bastukulturen och systerskap i gestaltning.

Haugen Production

Samarbete med scenkonstnärer från den norska gruppen för att undersöka bastukulturen och systerskap i gestaltning.

Kvinnohistoriskt museum

Samarbete som del i referensgrupp samt genom aktiviteter och samarrangemang under projektet.

Make Equal

Samarbete genom att kunna använda publikation, ljudverk, podd och fotografisk dokumentation/gestaltning samt uppmana till att arrangera bastuklubbar kring systerskap likt satsningen #killmiddag.

Mannen Myten

Samarbete genom spridning av projektet samt möjlighet att använda publikation, ljudverk, podd och fotografisk dokumentation/gestaltning kring arbetet med att förändra destruktiva maskulinitetsnormer.

MÄN

Samarbete genom spridning av projektet samt möjlighet att använda publikation, ljudverk, podd och fotografisk dokumentation/gestaltning kring arbetet med att förändra destruktiva maskulinitetsnormer.

Rättighetscentrum Västerbotten/Perspektivbyrån

Samarbete genom del i referensgrupp samt i arbetet med jämställdhet på simhallar.

Umeå Kommun/Navet

Samarbete genom att arrangera bastuklubbar på Umeås centrala badhus Navet.

Umeå Teaterförening

Samarbete genom samarrangemang kring Bastuklubbens spelningar i Umeå.

